

УКРАЇНСЬКІ СПІВАКИ НА ОПЕРНИХ СЦЕНАХ США В ОСТАННЬОМУ ДЕСЯТИЛІТТІ ХХ СТОЛІТТЯ

2. Краткая медицинская энциклопедия: В 3-х т. – М., 1989. – т. 1. – 624 с.
3. Леонтьев А.А. Психология общения. – М., 1997. – 48 с.
4. Сластенин В.А. Формирование профессиональной культуры учителя. – М., 1995. – 175 с.
5. Словарь по этике / Под ред. А.А. Гусейнова и И.С. Кона – 6-е изд. – М.: Политиздат, 1989. – 447 с.
6. Словарь практического психолога. – Минск: Харвест, 1997. – 464 с.
7. Степанов С. “Да не судимы будете” // Школьный психолог. – 2001. – №44. – С. 1 – 6.
8. Тодорцева Ю.В. Педагогіка толерантності: Методичні рекомендації. – Одеса: СВД Черкасов М.П., 2004 р. – 90 с.
9. Толерантное сознание и формирование толерантных отношений (теория и практика): Сб. науч.-метод. ст. – 2-е изд., стереотип. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО “МОДЭК”, 2003. – 368 с.
10. Философский энциклопедический словарь. – М.: ИНФРА-М., 1999. – 567 с.

Олена Бондарець, асистент-викладач

Львівського національного університету
імені Івана Франка

УКРАЇНСЬКІ СПІВАКИ НА ОПЕРНИХ СЦЕНАХ США В ОСТАННЬОМУ ДЕСЯТИЛІТТІ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті зроблено спробу проаналізувати гастрольну діяльність українських співаків на оперних сценах США в останньому десятилітті ХХ століття, а також з'ясувати взаємодію української оперної традиції з функціонуванням культурних цінностей української діаспори в цій країні.

Актуальність проблеми. Існує феномен функціонування національної традиції в культурі української діаспори, формуванню якого значною мірою сприяють й представники української оперної школи. Діяльність співаків українського походження, а також українських співаків, що активно гастрольють у США, розглядається як одна із складових культурно-мистецького процесу в житті української діаспори, котрий своєю чергою зазнає впливу суспільно-політичної ситуації та естетично-художніх орієнтирів цієї країни.

Огляд літератури. Основними джерелами, використаними для написання статті, стали книга Б. Гнидія “До історії національної опери України. Оперні прем'єри, поновлення, гастролі, виконавці”, а також “Словник співаків України” І. Лисенка. Серед праць, присвячених проблемам української діаспори як суспільного феномену, слід окремо відзначити працю В. Трошинського та А. Шевченка “Українці в світі” (п'ятнадцятий том 15-томного видання “Україна крізь віки”), а також статті з 11-томної “Енциклопедія українознавства”. Основою ж відгуків про успіхи українських співаків на оперних сценах США стали матеріали публікацій та інтерв'ю в американських виданнях, зокрема в англомовному “Українському тижневику” (“The Ukrainian Weekly”).

Метою статті є підкреслення національної орієнтації світогляду українських митців, що активно гастрольють у США, творчість яких певною мірою обумовлює провідні тенденції розвитку вокального мистецтва в діаспорі. Автор намагається досягнути поставленої мети, взявши за основу дослідження метод історично-комплексного підходу до оцінки музично-культурних явищ, широко розповсюдженого в українському музикознавстві.

Виклад основного матеріалу. В контексті загальнонаціонального культуротворчого процесу особливе місце посідає вивчення музичної культури української західної діаспори, яка впродовж ХХ століття сприяла утвердженню національного престижу та забезпечувала перспективу етнокультурного відродження.

Чимало зусиль до цього доклали і співаки українського походження, які в силу різних обставин потрапили за кордон, жили в еміграції, працювали на зарубіжних сценах і залишили помітний слід у світовому оперно-концертному виконавстві. Саме вони найбільше спричинилися до пропаганди українського мистецтва за кордоном, організовуючи українські оперні вистави та концерти та проводячи широку суспільно-культурну діяльність. Вони завжди залишалися виразниками

УКРАЇНСЬКІ СПІВАКИ НА ОПЕРНИХ СЦЕНАХ США В ОСТАННЬОМУ ДЕСЯТИЛІТТІ ХХ СТОЛІТТЯ

ми конкретних національних ідей у своїй творчості, а їхня вокальна техніка завжди служила засобом вираження цих ідей.

Кожен з етапів формування вокального сольного співу має, безперечно, свої особливості. Здебільшого вони розглядаються з точки зору співіснування та співпраці з іншими національними культурами, а також у сенсі активної участі співаків у формуванні та впливі їх на становлення цих культур. Природно, що працюючи на теренах американської національної культури, українські співаки, з одного боку, асимілюються в культуру, у межах якої розгортається їхня діяльність, з іншого ж, продовжують та розвивають українську вокальну традицію.

До цього процесу долучаються виконавці, які народилися в США. Серед них чільне місце посідає співак українського походження Пол Плішка, творчість якого опирається на взаємодію української національної традиції та американських культурних цінностей. Показовим у житті цього співака є той факт, що він усвідомив свою приналежність до української нації та її культури вже в зрілому віці, сформувавшись як творча особистість й успішно виступаючи не лише на американських, але й світових оперних сценах. Саме на прикладі творчості Пола Плішки, а також інших співаків українського походження, серед яких Стефан Шкафаровський та Андрій Добрянський, ґрунтується твердження про існування української світоглядної орієнтації, що в умовах іншонаціонального середовища виявляється все ж спрямованою на національне самоствердження.

Такі ж настрої віддзеркалюються і в творчості українських виконавців, що активно гастролювали на сценах Сполучених Штатів Америки в останньому десятилітті ХХ століття. Серед них перш за все слід назвати Оксану Кровицьку, Володимира Гришка, Степана П'ятничка та Михайла Дідика.

Уже не один сезон виступає на оперних сценах США українська співачка – сопрано **Оксана Кровицька**. Завдяки голосу, який сповнений експресивного ліризму, що дуже вдало поєднався із своєрідним слов'янським тембром, вона здобула визнання публіки по обидва боки океану. Народившись у Львові – місті із багатими мистецькими традиціями, вона розпочала своє музичне навчання у Спеціалізованій музичній школі ім. Соломії Крушельницької, закінчивши її по класу фортепіано, а продовжила у Київській консерваторії, студіюючи вокальне мистецтво. Здобувши перемогу на Львівському конкурсі вокалістів і здійснивши концертні поїздки різними країнами Європи та світу (Польща, Великобританія, Кана-

да, США), Оксана Кровицька продовжила навчання у Нью-Йорку за підтримки та спонсорської допомоги співачки Єви Літкової.

Дебют Оксани Кровицької на сцені Нью-Йорк Сіті Опера відбувся 1993 року в останній опері Дж. Пучіні “Турандот”, в якій вона виконала роль молодой рабині Ліу, і з того часу співачка з успіхом виступає в цьому театрі, виконуючи головні ролі. У її репертуарі – Мімі та Мюзетта з “Богеми” Дж. Пучіні, Віолетта з “Травіати” Дж. Верді, Ярославна з “Князя Ігоря” О. Бородіна, Мікаела з “Кармен” Ж. Бізе, Донна Ельвіра з “Дон Жуана” В.А. Моцарта.

У творчому доробку співачки – співпраця з такими оркестрами, як симфонічний оркестр Колорадо, Новий американський камерний оркестр, симфонічний оркестр Східної Вірджинії, Бруклінський філармонічний оркестр, симфонічний оркестр Мілуокі. Вона часто виступає в Українському інституті Америки в Нью-Йорку і в Центрі музики та мистецтв округу Грін у Гантері, штат Нью-Йорк.

У різні роки Оксана Кровицька співала головну роль в опері Л. Яначека “Катя Кабанова” в театрі “Маямі Опера” та в театрі “Опера де Монреаль”, в опері “Тоска” у театрі “Театро де ля Опера Пуерто-Ріко”, виступала в театрах “Палм Біч Опера”, “Опера де Монте-Карло”, “Флорентайн Опера” та на сцені театру “Нью Джерсі Симфоні”.

Серед здобутків цієї української співачки – грант від фундації Дж.Пучіні та п'ятирічний підготовчий грант від фундації Дж. Саллівана. У 1999 році Оксана Кровицька була удостоєна премії “Діва Акорд”, як “неймовірна жінка-мистець Нью-Йоркської “Сіті Опера”, що досягла високого рівня у своїй кар’єрі”, – так писали газети про це досягнення [8].

Така Баттерфляй, якою її бачив сам Пучіні” та “Українська співачка, здається, знає, що ж відчувала справжня гейша” – під такими назвами у американській пресі з’явилися статті про виступи Оксани Кровицької у славній опері Дж. Пучіні “Мадам Баттерфляй”. Ця роль – одна із найулюбленіших ролей української прими, вона стала її своєрідною візитною карткою і принесла їй славу та визнання вибагливої американської публіки. В “Українському недільному тижневику” від 12 квітня 1998 року читаємо: “Вже п’ятий сезон поспіль Оксана Кровицька, перше сопрано в театрі “Нью-Йорк Сіті Опера”, отримує свої “Браво!” від публіки та критиків. Схвальних слів побільшало після її виступу минулого місяця в опері Пучіні “Мадам Баттерфляй” [7]. Ця опера була представлена у оригінальній версії 1906 року,

УКРАЇНСЬКІ СПІВАКИ НА ОПЕРНИХ СЦЕНАХ США В ОСТАННЬОМУ ДЕСЯТИЛІТТІ ХХ СТОЛІТТЯ

що містить додатки та обробки, зроблені самим композитором після гіркої невдачі, якої зазнала опера на прем'єрі 1904 року в театрі “Ла Скала” у Мілані. Саме у такому вигляді ця опера повернулася на сцену “Нью Йорк Сіті Опера” під керівництвом Майка Філіппа. Диригентом цієї постановки виступив Джордж Манаган, а роль Чіо-Чіо-Сан виконала Оксана Кровицька.

У статті Гелен Сміндак “Оксана Кровицька отримує відгуки захоплення за роль пристрасної “Батерфляй” в “*Ukrainian Weekly*” від 19 вересня 1999 року знаходимо такі відгуки: “Оксана Кровицька як Чіо-Чіо-сан співала дуже гарно. Її лірико-драматичний голос заворожував, його щирість та відвертість лунали в повітрі, а доповнювала їх уміла музикальність” [8].

З року в рік, від сезону до сезону Оксана Кровицька виступала у своїй улюбленій ролі на оперних сценах США. Знову повертаючись до рецензій у пресі, знаходимо підтвердження цьому. “Сезон 1999 – 2000 років для усього культурного світу Нью-Йорка мав достойний початок минулого місяця. До цього безпосередньо долучились українські митці.

У Лінкольн-центрі славетна діва Оксана Кровицька отримала шалену кількість позитивних відгуків за чудове та зворушливе виконання головної ролі у опері Дж. Пуччіні “Мадам Батерфляй” на відкритті сезону в театрі “Нью Йорк Сіті Опера” в середині вересня. Критика відзначила, що прима стала центром уваги та об'єктом захоплення публіки, з особливою пристрасною та вразливою створивши образ гейші і втілюючи його на сцені.

Присутні на виступі 6 жовтня слухачі вибухнули аплодисментами, коли пані Кровицька вийшла на сцену у ритуальному біло-червоному японському кімоно. Багато хто аплодував стоячи, інші кричали: “Браво!”, аби засвідчити співачці свою особливу прихильність. Публіка кричала: “Оксана просто неймовірна у цій ролі!”, “Вона просто ідеальна Чіо-Чіо-Сан!” [5].

Дуже важливим аспектом цієї ролі для Оксани Кровицької є те, що цю роль блискуче виконувала легендарна Соломія Крушельницька. Саме завдяки їй після невдачі, якої зазнала опера “Мадам Батерфляй” під час своєї прем'єри, після деякого редагування та зміни акторського складу, знову відбулась прем'єра, яка отримала схвальні відгуки і швидко завоювала світ. Оперна преса повторює цю історію майже кожен раз при згадці про Пуччіні, але жодного разу не називає імені Соломії Крушельницької – співачки, божественне сопрано, якої допомогло здійснитися цьому успіху.

“Сучасна українська співачка гордиться тим, що йде слідами свого ідеалу та співвітчизниці, неперевершеної Соломії Крушельницької, яка створила “Батерфляй” світову славу після її другої прем'єри 28 травня 1904 року”, – пише журнал “Опера Ньюз” [7].

Активну участь бере Оксана Кровицька і в культурному житті української спільноти Сполучених Штатів Америки. Так, вона є постійною учасницею благодійних акцій, які влаштовує Український інститут Америки, концертів та бенефісів, направлених на пропагування та популяризацію української культури.

У когорті молодих українських співаків, які впевнено завоюють оперні сцени світу та Сполучених Штатів Америки зокрема, достойне місце належить й тенору **Володимиру Гришку**. Лауреат Республіканського конкурсу вокалістів ім. М. Лисенка в Києві (1988), Всесоюзного конкурсу вокалістів ім. М. Глінки у Ризі (1989, друга премія), Міжнародного конкурсу ім. Ф. Віньєса у Барселоні (1989, перша премія), конкурсів у Марселі (1989, третя премія) та Тулузі (1990, перша премія), цей український співак з 1988 року є провідним солістом-тенором Національної опери України ім. Т.Шевченка у Києві.

На міжнародній сцені Володимир Гришко дебютував саме в США. Його перемога на Міжнародному конкурсі вокалістів у Маямі зробила можливим його дебют у цій країні. У 1990 році він виступив у театрі міста Батен Руж, штат Луїзіана, згодом успішно повторивши роль Альфредо й на сцені “Нью Йорк Сіті Опера” та з трупною театру Коста-Меса у Каліфорнії (1994). Потім були Ликов у “Царевій нареченій” й Пінкертон в “Мадам Батерфляй” у Вашингтонській опері.

Виступи В. Гришка у Вашингтоні і Коста-Месі викликали позитивні відгуки критиків. Одна із статей так охарактеризувала виступ співака у опері Дж. Пуччіні “Мадам Батерфляй”: “Володимир Гришко вдало завершує сезон сильним виконанням ролі лейтенанта Пінкертона... Його голос – це привабливий інструмент з високими чоловічими нотами, такими улюбленими італійцями елементами зітхання в емоційних моментах і більшою вокальною силою, аніж цього вимагає роль” [6].

Виступаючи на сцені “Нью Йорк Сіті Опера”, викликаючи аплодисменти і вигуки “Браво!” за свою роль Руджеро в постановці оперети Пуччіні “Ластівка” в сезоні 1994 року, працюючи над головною роллю у опері Доніцетті “Лючія ді Ляммермур”, своє життя поза сценою виконавець проводив у заняттях з учителями для покращення своїх вокальних і драматичних навичок. Вже

УКРАЇНСЬКІ СПІВАКИ НА ОПЕРНИХ СЦЕНАХ США В ОСТАННЬОМУ ДЕСЯТИЛІТТІ ХХ СТОЛІТТЯ

будучи відомим, цей український співак активно працював, щоб заслужити вагоме ім'я на світовій оперній сцені. Серед його робіт на оперних сценах США – роль у “Царевій нареченій” М. Римського-Корсакова, поставлена в Оперному театрі Вашингтона у 1993 році, а також роль в опері О. Бородіна “Князь Ігор”, яку поставила “Нью Йорк Сіті Опера” у сезоні 1994 року. Здійснилася і давня мрія Володимира Гришка – дебютувати у ролі Альфредо з Метрополітен Оперою в постановці опери Дж. Верді “Травіата” в Центральному Парку в Нью Йорку. В цьому театрі він також виконав партію Рудольфо в опері “Богема” Дж. Пуччіні.

Своїм прогресом на оперних сценах Америки Володимир Гришко завдячує важкій праці і наполегливості, залізним нервам та чудовій підтримці адміністрації театру “Нью Йорк Сіті Опера”, яка забезпечила його вчителями співу і драматичного мистецтва.

Цей талановитий співак пишається своїм українським походженням. Саме його трепетна повага до родини і церкви, а також його багата літературна українська мова, які швидко стають зрозумілими з численних інтерв'ю, характеризують Володимира Гришка як справжнього патріота. “Зараз існує багато українців, як от Пол Плішка, які створюють своїй державі позитивний імідж за кордоном. Зі свого боку я за кожної нагоди намагаюсь відкрити людям історію України. Як українець я відчуваю, що моя місія – пояснити людям, що існує така держава, яка має споконвічні традиції та багату культуру” [6].

Серед співаків-українців, які впевнено будують свою виконавську кар'єру на сценах оперних театрів Сполучених Штатів Америки, слід обов'язково відзначити баритона **Степана П'ятничка**. У 1991 році він вперше виступає на Заході в паризькому оперному театрі “Бастилія”, виконуючи ролі в операх Дж. Верді “Сімон Бокканегра” та Г. Доніцетті “Лючія ді Ляммермур”. Саме у складі цієї оперної трупи, яка гастролювала Сполученими Штатами Америки, він вперше співає на сцені Балтиморської опери.

В оперному театрі Сан Франциско український баритон дебютував в ролі Амонасро в опері Дж. Верді “Аїда”, а згодом і в головній ролі у опері “Ріголетто”.

У листопаді 1999 року баритон співав у Карнегі Холі в Нью Йорку в невідомому творі Г. Доніцетті “Аделія”, виступивши разом зі співачкою Маріеллою Девіа з Італії та провідним басом Метрополітен Опері Полом Плішкою у супроводі Оперного оркестру Нью Йорку під керівництвом Сви Квеллер. Про цей виступ музичний критик

Говард Башнел писав: “Роль пана П'ятничка була, на жаль, короткою – він виступав лише в першій дії – але він справив сильне враження на аудиторію, спраглу за голосом, який наділений і красою, і силою водночас. Не даремно ж Мері Джейн Філіпс-Метс, знаменита американська дослідниця творчості Джузеппе Верді, свого часу представила Степана П'ятничка публіці зі словами: “Вам випало почути щось таке, що жоден з нас не чув роками: істинний баритон Верді”... Приємно бачити потенційну зірку, що тріумфально сходиться на небосхилі американської опери і заслуговує схвальних відгуків не лише враженої публіки, але й професіоналів.

Пан П'ятничко, як і його американський колега пан Пол Плішка, на щастя, не приховує свого українського походження, незважаючи на те, що українські співаки в Америці змушені протистояти величезній неосвіченій аудиторії, неприйняттю українців чи росіян якою було спричинене антипатичним чи навіть явно ворожим висвітленням їх у мас-медіа на протязі значної частини століття. Але вони мають надійного захисника і союзника в особі диригента Сви Квеллер, яка прихильно ставиться до слов'янської опери та слов'янських співаків.

Усі сподіваються, що Степан П'ятничко повернеться і в наступних сезонах, щоб завжди із величезним успіхом виконувати кращі ролі, а також зможе розпочати успішну кар'єру у Метрополітен Опері” [9].

Та здобувши неабияке визнання і досягнувши успіху на оперних сценах США, Степан П'ятничко все ж повернувся в Україну, щоб засяяти з новою силою на вітчизняній оперній сцені.

Одним із українських співаків, що впевнено зарекомендував себе на оперних сценах США, без сумніву, є й молодий український тенор **Михайло Дідик**. Цей співак за свій чудовий голос отримує нагороди й велику прихильність публіки, де б він не виступав, а його красива зовнішність лише додає привабливості до ролей, які він виконує.

Закінчивши Національну музичну академію в Києві, у 1994 році М. Дідик дебютував у Національній Опері України, співаючи партію Альфредо в опері “Травіата”. Згодом він виступив у ролі Пінкертон в “Мадам Батерфляй” Дж. Пуччіні, виконав ролі Ленського у “Євгенії Онєгіні” та Германа у “Піковій дамі” П. Чайковського, а також Герцога в “Ріголетто” Дж. Верді. У 1997 році його запрошено до Большого Театру в Москві, в якому співак провів два сезони, включаючи турне до Санкт-Петербурга, де виступав у відомому Маріїнському Театрі. Хоча керівництво Большого

УКРАЇНСЬКІ СПІВАКИ НА ОПЕРНИХ СЦЕНАХ США В ОСТАННЬОМУ ДЕСЯТИЛІТТІ ХХ СТОЛІТТЯ

Театру пропонувало М. Дідику залишатися і надалі, все ж він вирішив повернутися до Києва. Незабаром після повернення співак отримав запрошення Фінської національної опери співати в операх “Анна Болейн” Г. Доніцетті та “Травіата” Дж. Верді.

Артистичні досягнення Михайла Дідика були відзначені в Україні двома нагородами: Державною премією ім. Тараса Шевченка в 1998 році та званням Народного артиста України в 1999 році.

Американський дебют Михайла Дідика відбувся восени 1999 року з Оперною трупой Філадельфії, коли співак виконав роль Пінкертон в опері “Мадам Батерфляй”. Своім успіхом він завдячує Сюзанні Ешбейкер, директору музичної художньої адміністрації при оперній трупі Філадельфії, яка допомогла йому розпочати американську кар’єру, включивши виступ співака до концерту кращих хітів “Гранд Опера” 1999 року, де він виступав разом із відомими американськими співаками. “Я був запрошений на сцену українською мовою – вона вивчила українські слова спеціально для того, щоб представити мене”, – із захопленням згадує виконавець [4]. Генеральний директор оперної трупи Філадельфії Роберт Драйвер говорить: “Цей енергійний український тенор не повинен залишитися без уваги” [5].

Молодість та обдарованість відіграють важливу роль у кар’єрі Михайла Дідика, який вважається майстром стилю “belcanto”, таким необхідним при виконанні італійських опер. В Нью-Йорку він дебютував у 2000 році в ролі Герцога Мантуї в опері “Ріголетто” в новій постановці Нью-Йорк Сіті Опери, за що отримав схвальні відгуки від критика газети “Нью-Йорк Таймс”: “Український тенор Михайло Дідик, який талановито виконав роль Герцога, був справжньою знахідкою. Він володіє середземноморським голосом, герцогською манерою поведінки, красивим обличчям і досконалою технікою” [9].

На американських оперних сценах співак виконував ролі Рудольфо в зворушливій опері “Богема” Дж. Пучіні у “Нью-Йорк Сіті Опера”, протягом сезону 2000 – 2001 років працював з оперною трупой Мічигану в Детройті в опері “Травіата”, співав в опері “Ріголетто” у “Пасифік Опера” в Лос-Анжелесі в жовтні та листопаді 2002 року.

Михайло Дідик гастролює цілим світом. Його радо вітають як в Україні, так і в Росії, Фінляндії, Пуерто-Ріко, Ізраїлі та Сполучених Штатах Америки. Він співав у Дев’ятій симфонії Бетовена у Токіо (Японія), виступав в опері “Макбет” у постановці Марсельської Опери у Франції, дебютував на італійській сцені в опері “Дон Карлос” у Генуї, виконував роль Герцога у “Ріголетто” з

Національною оперою Ізраїля. І усюди на нього чекав успіх. Так, після виступу Пуерто-Ріко в 2000 році в опері “Богема” преса писала: “Чого ми точно не чекали, так це заворужуючої гри тенора Михайла Дідика. Його великий, потужний і дуже добре контрольований ліричний голос містить у собі надзвичайну глибину та чистоту” [9].

Завдяки своєму таланту й майстерності, впевненості та глибині почуттів, з якими Михайло Дідик виконує кожну свою роль, він здобуває симпатії, любов глядачів та прихильні оцінки критиків не лише у Сполучених Штатах Америки, але й у всьому світі.

Висновок. Таким чином, виступи українських співаків на оперних сценах США є невід’ємною частиною культурного життя української спільноти у цій країні. Національне спрямування їх творчості, домінування в ній патріотичної ідеї допомагають трактувати його як частину цілісної концепції історичного розвитку української національної культури та сприймати виключно в контексті загальнонаціонального культуротворчого процесу. Отримання знань про культуру українців за кордоном, а також про життя і творчу діяльність українських митців поза межами батьківщини є одним із основних завдань сучасного українського суспільства задля його подальшого розвитку, а також для збереження культурного надбання України та втілення глобальної ідеї – всеукраїнського єднання.

1. Гнидь Б. *До історії національної опери України. Оперні прем’єри, поновлення, гастролі, виконавці. 100 – 135 сезони (1967 – 2003). Посібник.* – К.: НМАУ, 2003. – 199 с.

2. Лисенко І. М. *Словник співаків України. Енциклопедичне видання.* – К.: Рада, 1997. – 354 с.

3. Троцинський В., Шевченко А. *Українці в світі. Том 15.* – К.: Альтернативи, 1999. – 351 с.

4. Smindak Helen. *Dateline New York: A galaxy of Ukrainian stars.* // *The Ukrainian Weekly*, 11. 04. 1999.

5. Smindak Helen. *Dateline New York: A great start for 1999 – 2000.* // *The Ukrainian Weekly*, 24. 10. 1999.

6. Smindak Helen. *Dateline New York: Grishko at the opera.* // *The Ukrainian Weekly*, 19. 03. 1995.

7. Smindak Helen. *Dateline New York: Kameos and quotes.* // *The Ukrainian Weekly*, 12. 04. 1998.

8. Smindak Helen. *Oksana Krovytska receives raves as an impassioned “Butterfly”.* // *The Ukrainian Weekly*, 19. 09. 1999.

9. Smindak Helen. *Dateline New York: Opera singers from Ukraine earn bravos.* // *The Ukrainian Weekly*, 25. 11. 2001.